

Vergaderjaar 2001–2002

27 549

Regels met betrekking tot de positionering van de reïntegratiediensten van de Arbeidsvoorzieningsorganisatie (Wet verzelfstandiging reïntegratiediensten Arbeidsvoorzieningsorganisatie)

27 296

Oprichting NV KLIQ

Nr. 9

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID EN VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 5 oktober 2001

1. Inleiding

Op 13 maart 2001 hebben wij u geïnformeerd over de financiële aspecten van NV KLIQ (27 549/27 296-6). Hierbij bent u geïnformeerd over het overgangsregime KLIQ en de financiële startpositie van KLIQ tot uitdrukking komend in de Indicatieve Openingsbalans per 1 juli 2001. Bij de behandeling van SUWI-wetgeving heeft uw Kamer aangegeven bezwaren te hebben tegen verplichte inkoop door de gemeenten en UWV. Naar aanleiding daarvan is toegezegd om naar alternatieven te zoeken. De bestuurders KLIQ hebben hiervoor nieuwe voorstellen gedaan.

Op 7 september jl. heeft u een brief ontvangen, die antwoord geeft op de vragen die u heeft gesteld over onder meer de voorgenomen samenwerkingsverbanden van KLIQ met derden in relatie tot de informatieverstrekking aan de Kamer.

In deze brief wordt u nader geïnformeerd over de strategie en organisatie van KLIQ, de geactualiseerde indicatieve balans, het herziene overgangsregime voor KLIQ, de criteria en randvoorwaarden voor het aangaan van allianties/samenwerkingsverbanden door KLIQ. Dit laatste is mede ingegeven vanuit het algemeen overleg over SUWI van 26 september jl. Tijdens dit algemeen overleg is ook gesproken over het verkoopproces van Facent. Daarover zal u op een ander moment nader geïnformeerd worden.

Wij vertrouwen erop dat een voorspoedig verloop van het parlementaire proces mogelijk is.

2. Strategie en organisatie KLIQ

In de achterliggende maanden hebben de bestuurders van KLIQ de strategie van KLIQ verder uitgewerkt. Deze bestuurders hebben besloten om de kennis en kunde van KLIQ op het terrein van de dienstverlening gericht op duurzame inzetbaarheid om mensen op werk in te zetten op 3 terreinen:

- Reïntegratiedienstverlening voor het UWV en gemeenten;
- Employabilitydiensten gericht op verzuimproductie en in-, dooren uitstroom-dienstverlening voor bedrijven en instellingen;
- Detachering van schaarse competentie op het terrein van sociale zekerheid en arbeidsmarkt.

Deze activiteiten worden door de bestuurders van KLIQ in afzonderlijke werkmaatschappijen ondergebracht. Aldus ontstaat zo, volgens hen, een groep van professionele dienstverlenende bedrijven op het terrein van mens en werk: de KLIQ Groep.

De bestuurders zullen na doorvoering van een ingrijpende afslankingsoperatie de KLIQ Groep met zijn werkmaatschappijen dichtbij zijn klantgroepen positioneren. Deze klantgerichte organisatie kent meer profitcentres met resultaatverantwoordelijk management. Gezien de aard van de dienstverlening is gekozen voor een decentrale, regionale opzet met landelijke sturing.

Om de dienstverlening effectiever af te stemmen op de wensen van de relevante klantgroepen wordt door de bestuurders van KLIQ actief gezocht naar samenwerking met erkende marktpartijen. Deze samenwerking kan de vorm krijgen van dienstverleningsallianties op ad-hocbasis of project- gewijs met marktpartijen die complementair zijn in hun dienstverleningsconcept. Dit zal met name het geval zijn in het reïntegratiebedrijf voor de optimalisering van de doelgroepaanpak in de aanbestedingen van het UWV en gemeenten. Voor de positionering en ontwikkeling van de andere werkmaatschappijen Employability en Detachering worden door de bestuurders van KLIQ structurele samenwerkingsverbanden gezocht waarbij aan strategische partnerships of joint venture wordt gedacht. Het werken met erkende marktpartijen draagt, volgens de bestuurders, tevens bij aan het transformatieproces van KLIQ naar een zelfstandige commerciële onderneming.

Uit recent klanttevredenheidsonderzoek is, zo melden bestuurders ons, gebleken dat de opdrachtgevers van KLIQ doorgaans tevreden zijn over de professionaliteit van de dienstverlening maar tevens vinden dat de administratieve afwerking en verantwoordingsrapportages in vele gevallen te wensen over laten. Daarom hebben de bestuurders van KLIQ met grote opdrachtgevers bilaterale verbeterprogramma's opgesteld waarin KLIQ zich committeert om binnen afgesproken tijdvakken en rekening houdende met de prioriteiten van de individuele opdrachtgever de noodzakelijke verbeteringen tot stand te brengen. Tot slot delen de bestuurders mede dat de ICT-ondersteuning van het primaire proces per 1 januari 2002 wordt verbeterd door de invoering van een geïntegreerd systeem voor planning, registratie, rapportage en voortgangscntrole. De KLIQ Business School, waarbinnen opleidingen en productinnovatieworkshops plaatsvinden, gaat voor het einde van 2001 van start.

De KLIQ Groep en zijn werkmaatschappijen hebben, aldus de bestuurders, als ambitie om in de relevante markten een vooraanstaande positie in te nemen. In samenwerking met marktpartijen willen de bestuurders dat KLIQ één van de marktleiders zal zijn en blijven in reïntegratie, employability en detachering in de sociale sector. Met deze, volgens de bestuurders,

heldere positionering in de markt streeft de KLIQ Groep als verzelfstandigde onderneming naar winstgevende groei. De bestuurders hebben ons laten weten de toekomst van KLIQ met vertrouwen tegemoet te zien, doch dat voor de verdere ontwikkeling van de KLIQ Groep op de markt een snelle externe verzelfstandiging nu bijzonder gewenst is.

3. Geactualiseerde indicatieve balans KLIQ

Om een indruk te geven van de financiële startpositie van KLIQ is in de brief van 13 maart jl. een indicatieve openingsbalans per 1 juli 2001 van KLIQ gegeven. Deze balans is inmiddels op basis van actuele inzichten bijgesteld. Het gaat ook bij de bijgestelde indicatieve balans nadrukkelijk om een inschatting (van de bestuurders van KLIQ) van de omvang van de balansposten in de structurele situatie. De definitieve («echte») openingsbalans van KLIQ kan pas enige tijd na het verzelfstandigingsmoment vastgesteld worden. Hierbij moet rekening gehouden worden met mogelijk aanmerkelijke afwijkingen ten opzichte van de huidige prognose.

Geactualiseerde indicatieve balans KLIQ

Activa	verwachting 13 maart	bijgestelde prognose	Passiva	verwachting 13 maart	bijgestelde prognose
Materiële vaste activa	35	25	Eigen Vermogen	180	180
Debiteuren	105	110	Voorzieningen	80	70
Onderhanden Werk	180	155	Langlopende leningen	100	100
Overlopende activa	15	15	Crediteuren	50	30
Operationele liquide middelen	50	65	Belastingen	30	30
Overige liquide middelen (voorzieningen)	80	70	Overlopende passiva	25	30
Totaal Activa	465	440	Totaal Passiva	465	440

Deze bijgestelde indicatieve balans is zodanig bepaald, dat de verschillende balansposten de noodzakelijke startsituatie, naar de inschatting van de bestuurders van KLIQ, weergeven die nodig is voor een structureel voldoende niveau, passend bij de te verwachten omzet- en resultaatontwikkeling en gangbare balansverhoudingen. Uitgegaan is van de omzet- en resultaatontwikkeling die de bestuurders van KLIQ verwachten voor de tweede helft van 2001 en de eerste omzetverkenning voor het businessplan 2002. De cijfers betreffen inschattingen van de bestuurders, die met ons zijn besproken, maar niet onderworpen aan (accountants)-controle.

De belangrijkste punten zijn (in aanvulling op/afwijking van de brief van 13 maart jl.):

- Voor het eigen vermogen, de voorzieningen en de langlopende leningen is uitgegaan van de met de ministeries in maart 2001 overeengekomen bedragen, aangezien het niveau van de overige balansposten slechts beperkt afwijkt van het niveau waarvan toen werd uitgegaan (de omvang van het bedrag aan voorziening op de bijgestelde balans is lager dan op de balans uit de brief van 13 maart, omdat met het verstrijken van de tijd al meer transformatiekosten gerealiseerd zijn voorafgaand aan het moment van externe verzelfstandiging);
- Handhaving van de keuze voor een zodanige omvang van het eigen vermogen bij de start, dat de solvabiliteit (Eigen Vermogen/Totaal Vermogen) binnen afzienbare termijn (2 à 4 jaar) niet onder de gewenste norm van 30 % daalt. Daarbij is rekening gehouden met de door de bestuurders van KLIQ geprognosticeerde resultaten voor de komende jaren en is het totaal vermogen gecorrigeerd voor het bedrag aan liquide middelen dat beschikbaar wordt gesteld voor betalingen uit hoofde van voorzieningen;

- De inschattingen van de structurele waarden van de technische balansposten (o.a. debiteuren en onderhanden werk) zijn geactualiseerd op basis van de businessontwikkelingen gedurende 2001 en de geactualiseerde prognoses voor 2002 en 2003. Deze posten kunnen in de definitieve openingsbalans van KLIQ per verzelfstandigingsdatum aanmerkelijke afwijkingen vertonen (o.b.v. de werkelijke resultaten over 2001 e.d.). Op dat moment zal bezien moeten worden welke consequenties dit mogelijk heeft. De consequenties van dergelijke afwijkingen zullen in samenhang worden bezien met de afwikkeling van de boedel van Arbeidsvoorziening.
- In de bijgestelde balansprognose is nog geen rekening gehouden met effecten die voortvloeien uit de door KLIQ voorgenomen en eventueel nog voor te nemen allianties/samenwerkingsverbanden. De uitkomsten van de aanbestedingsprocedure 2002 zijn nog niet bekend en hiermee kan derhalve op dit moment geen rekening worden gehouden.

4. Overgangsregime

Tijdens de plenaire behandeling van de SUWI-wet in juni jl. is bij amendement het voorgestelde overgangsregime geschrapt. De minister van SZW heeft naar aanleiding daarvan toen opgemerkt dat alternatieven verkend zouden worden. Met de bestuurders van KLIQ zijn deze verkend. Over de uitkomsten hiervan informeren wij u hierbij.

Met het elimineren van de tijdelijke verplichte winkelnering is een belangrijke bouwsteen uit het financiële bouwwerk rond KLIQ weggevallen. Om KLIQ toch een faire kans op de markt te geven is derhalve een adequate compensatie nodig.

Zoals hiervoor al is aangegeven hebben de bestuurders aangegeven de positie van KLIQ te willen verbeteren door het aangaan van allianties en samenwerkingsverbanden. Deze zouden KLIQ de mogelijkheid moeten bieden om de marktpositie reeds op korte termijn te versterken vanuit de volgende overwegingen; complementaire kennis en kunde in huis halen, markttoegang verkrijgen via additionele distributiekkanalen van de samenwerkingspartner, commerciële en zakelijke competenties van KLIQ versterken en cultuuromslag bevorderen. De voorgenomen allianties/samenwerkingsverbanden zijn volgens de bestuurders essentieel om een snelle turn-around van KLIQ naar een volwassen en volwaardige marktspeler te kunnen bereiken. Dit is des te meer dringend aangezien de markt voor reïntegratie- en employabilitydiensten reeds geliberaliseerd is en er een felle concurrentiestrijd tussen de verschillende aanbieders is. In dit kader hebben wij de bestuurders aanvullende financiering toegezegd voor het aangaan van de acquisities.

5. Criteria en randvoorwaarden allianties/samenwerkingsverbanden

Tijdens het algemeen overleg over SUWI van 26 september jl. heeft u verzocht om informatie over de criteria en randvoorwaarden die in overleg met de minister van Financiën gehanteerd worden bij de beoordeling van voorgenomen allianties/samenwerkingsverbanden door KLIQ. Daarbij heeft u verzocht de voorgenomen allianties vooraf aan u voor te leggen indien sprake is van voornemens van substantiële omvang. Hieronder gaan wij in op beide punten.

Tijdens het algemeen overleg is het dilemma geschetst. Enerzijds geldt gebondenheid aan wet- en regelgeving en dient rekening te worden gehouden met uw opvatting dat u, zolang u nog geen beslissing hebt

genomen over de verzelfstandiging van de bedrijfsonderdelen, vooruitlopend daarop geen onomkeerbare stappen gewenst acht. Anderzijds is er de noodzaak om de bestuurders ruimte te geven om in het verzelfstandigingsproces voortgang te boeken, teneinde het bedrijf een eerlijke kans te geven.

Enkele partijen gaven tijdens het algemeen overleg het groene licht om te beslissen omtrent overeenkomsten, waarbij voor de uitvoering van taken samenwerking met andere partijen aan de orde is, onder de voorwaarde dat over beslissingen dienaangaande achteraf verantwoording afgelegd wordt.

Primair is, in de periode tot aan de verzelfstandiging van KLIQ, het wettelijk kader (de Arbeidsvoorzieningswet 1996) bepalend. Met name gaat het om de toepassing van artikel 10. Samenwerkingsafspraken inzake de uitvoering van wettelijke taken zullen hieraan getoetst worden.

Voor gevallen, waarin de wet niet voorziet en voor gevallen, waarin de wet ruimte biedt, zal getoetst worden vanuit het toekomstige perspectief van de betreffende bedrijfseenheid.

Wij stellen voor u voorgenomen allianties/samenwerkingsverbanden vooraf voor te leggen indien:

- het gaat om de (gedeeltelijke) verkoop van bedrijfsonderdelen van KLIQ op het terrein van de reïntegratie (dat wil zeggen het ten behoeve van publieke opdrachtgevers begeleiden van werkzoekenden en arbeidsgehandicapten naar de arbeidsmarkt als de kerntaak van KLIQ zoals die in het wetsontwerp privatisering arbeidsvoorziening is voorgesteld);
- het gaat om een acquisitie en/of deelneming van KLIQ in een ander bedrijf, en een substantieel deel van het eigen vermogen van KLIQ gemoeid is met het verkrijgen van de betreffende overname of deelneming (gedacht wordt aan bijvoorbeeld een drempel van 5% van het eigen vermogen; dit betekent dat in het geval van overnames voor een bedrag groter dan ca. 9 mln.)

Bij de beoordeling van de voorgenomen allianties/samenwerkingsverbanden zullen wij ons laten leiden door de volgende criteria:

- of sprake is van een ordelijk proces (fair, transparant en te verantwoorden)
- of het financieel aanvaardbaar is (wegen de kosten op tegen de baten)
- of het niet strijdig is met wetgeving (concurrentie ten opzichte van wettelijke taken, beletselen vanuit de Nma)
- of er committent is van betrokkenen (ondernemingsraad, Raad van Advies e.d.)

De randvoorwaarde die ten aanzien van het gehele proces van allianties/samenwerkingsverbanden geldt is dat er geen aanwijsbare nadelige publieke effecten optreden als gevolg van de voorgestelde samenwerkingsrelatie, bijvoorbeeld omdat de samenwerking één van de andere bedrijfsonderdelen van Arbeidsvoorziening of andere onderdelen van de Rijksdienst onevenredig zou schaden.

Beoordeling van voorgenomen allianties/samenwerkingsverbanden zal altijd plaatsvinden in goed overleg met de minister van Financiën.

U wordt altijd achteraf in kennis gesteld van de genomen beslissingen.

Teneinde de besluitvorming omtrent goedkeuring te bespoedigen, is met de bestuurders afgesproken ons al vroeg in het proces te betrekken en daaraan is ook gehoor gegeven.

De bestuurders hebben ons om toestemming gevraagd voor twee voorgenomen acquisities/samenwerkingsverbanden (samenwerking op het terrein van elektronische informatieproducten en samenwerking op het terrein van mobiliteitsdienstverlening met een uitzendorganisatie). Tevens hebben de bestuurders gevraagd in het kader van de organisatieontwikkeling van KLIQ om twee BV's binnen de KLIQ-organisaties op te richten als interne werkorganisaties. De voorgenomen allianties/samenwerkingsverbanden vallen buiten de hiervoor door mij voorgestelde criteria die gelden voor verzoeken die vooraf aan de Kamer voorgelegd zouden moeten worden. Mede gezien de positie van KLIQ in de lopende aanbestedingsprocedure 2002 van de uvi's en gemeenten hebben wij de bestuurders toestemming gegeven.

6. Uitwerking leningsvoorwaarden

Gezien de huidige onzekerheden is KLIQ bij aanvang aangewezen op een door de Staat te verstrekken leningenpakket. Zoals in de brief van 13 maart jl. is uiteengezet wordt hierbij gedacht aan een gewone lening, een achtergesteld converteerbare lening, een off-balance-krediet-faciliteit en een escrow account.

De voorwaarden waaronder deze kredieten worden verstrekt zullen zoveel mogelijk worden gebaseerd op in de financiële markt gebruikelijke voorwaarden. Bij de vaststelling van de rentevoet wordt uitgegaan van ondernemingen die niet «investment grade» zijn, d.w.z. ondernemingen die in de markt niet zonder meer vermogen kunnen aantrekken. Voorzover het toepassen hiervan KLIQ in een onevenredig nadelige positie zou brengen ten opzichte van concurrerende bedrijven (die op basis van hun financiële reputatie een betere toegang tot de vermogensmarkt hebben) kan hiervan worden afgeweken. Uitgangspunt blijft echter dat de kredietverlening niet marktversturend mag werken.

Het wegvallen van het overgangsregime noopt wellicht tot een herverdeling tussen het aandeel gewoon en het aandeel bijzonder krediet, om aldus extra waarborgen voor de continuïteit van KLIQ in te bouwen. In het oorspronkelijke voorstel was sprake van een gewone lening van f 50 mln en van een achtergesteld converteerbare lening van nog eens f 50 mln. Als daar bij de definitieve vaststelling van de balans aanleiding voor is, kan een groter gedeelte in de vorm van achtergesteld converteerbaar krediet worden vormgegeven.

Met betrekking tot de converteerbare lening zij opgemerkt dat deze in de eerste plaats is bedoeld als instrument om de langetermijnsolvabiliteit van KLIQ op ongeveer 30% te houden of te brengen. Conversie zal primair van dit gegeven afhankelijk zijn. De kredietfaciliteit wordt als ultimum remedium ter beschikking gesteld. Dit karakter geeft aanleiding tot een hogere rentevoet dan voor de overige leningen.

Het wederzijdse streven is erop gericht dat KLIQ zo snel mogelijk externe financiering zoekt ter vervanging van de lening van staatswege. Hiervoor kunnen incentives in de rentevergoeding worden meegenomen.

In de brief van 13 maart werd, ten slotte, nog een bedrag in escrow account genoemd. Dit bedrag kan, indien nodig en onder strikte voorwaarden, worden opgenomen door KLIQ, maar wordt in de tussentijd in beheer gegeven aan een derde partij. Op deze wijze wordt toegezien op

een juiste aanwending van deze gelden. KLIQ krijgt wel de vrije beschikking over eventuele rentebaten van dit bedrag.

7. Tot slot

Gezien de snelheid waarmee de reïntegratie- en employabilitymarkt zich ontwikkelt en het belang van een goede positie van KLIQ hierin is snelheid in het gehele proces geboden. Vanuit deze gedachte ondersteunen we de (voorgenomen) activiteiten van de bestuurders van KLIQ op het vlak van het aangaan van samenwerkingsverbanden e.d.. Hiermee wordt naar ons idee de mogelijkheid geboden om KLIQ een faire kans te bieden op de markt.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
W. A. F. G. Vermeend

De Minister van Financiën,
G. Zalm